

KOSPEKT WYKŁADÓW

WYBRANE ASPEKTY GOSPODARKI GRUNTAMI NA OBSZARACH LEŚNYCH

Wprowadzenie

W Polsce powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gospodarstwach rolnych według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r., wyniosła 1293,5 tys. ha, co stanowiło 29,1 % powierzchni kraju. Zagadnienia związane z gospodarką leśną dotyczą więc około 1/3 powierzchni naszego kraju i stanowią ważny sektor gospodarki w aspekcie ekonomicznym, ekologicznym i krajobrazowo-środowiskowym. Lasem, zgodnie z definicją w ustawie o lasach (art. 1) jest grunt:

- 1) o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi)-drzewami i krzewami oraz runem leśnym-lub przejściowo ich pozbawiony:
 - a) przeznaczony do produkcji leśnej lub
 - b) stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo
 - c) wpisany do rejestru zabytków
- 2) związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne (Dz. U. z 2011 r. Nr 12 poz. 59 - tekst jednolity z późniejszymi zmianami).

Analizując definicję lasu należy rozpatrywać ją w dwóch aspektach tj. w pojęciu:

- przedmiotowym
- podmiotowym.

LASY U UJĘCIU PRZEDMIOTOWYM

Instrukcja urządzania lasu z 2003 r. określa następujący podział gruntów leśnych zgodnie z ich wykorzystaniem wskazując trzy rodzaje:

- 1) **grunty leśne zalesione**, do których zalicza się:

- a) drzewostany, to jest:

- uprawy (w tym plantacyjne uprawy nasienne i rejestrowane uprawy pochodne) oraz młodniki o zadrzewieniu 0,5 i wyższym; do upraw zalicza się odnowienia i zalesienia od chwili ich powstania do osiągnięcia zwarcia, a do młodników od osiągnięcia zwarcia do osiągnięcia przez gatunek panujący wymiarów grubizny,

- drzewostany II klasy wieku 21-40 lat o zadrzewieniu 0,4 i wyższym ($z \geq 0,4$),
- drzewostany III i starszych klas wieku (powyżej 41 lat) o zadrzewieniu 0,3 i wyższym ($z \geq 0,3$),
- drzewostany w klasie odnowienia i w klasie do odnowienia,

b) plantacje drzew, to jest:

- plantacje nasienne,
- plantacje leśnych gatunków drzew szybko rosnących,

2) grunty leśne niezalesione:

a) w produkcji ubocznej, to jest założone w gruntach zaliczonych do lasów:

- plantacje choinek,
- plantacje krzewów,
- poletka łowieckie,

b) do odnowienia, to jest przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach, w tym:

- zręby – pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 2 lat, a w razie kłesk żywiołowych w ciągu ostatnich 5 lat,
- halizny – pozbawione drzewostanu dłużej niż 2 lata, a w razie kłesk żywiołowych dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku o zadrzewieniu niższym niż 0,5 ($z < 0,5$),
- płazowiny – porośnięte drzewami II klasy wieku 21-40 lat o zadrzewieniu do 0,3 włącznie ($z \leq 0,3$), albo drzewami III i wyższych klas wieku (powyżej 41 lat) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie ($z \leq 0,2$),

c) pozostałe powierzchnie leśne niezalesione, w tym:

- przewidziane do naturalnej sukcesji, do których mogą być zaliczone dotychczasowe wieloletnie halizny na terenach szczególnie trudnych do odnowienia (np. na siedliskach bagiennych), jak również niewielkie odkryte powierzchnie o charakterze miejsc widokowych lub polan śródleśnych,
- objęte szczególną ochroną (przy czym istotna jest faktyczna funkcja i rola w ekosystemie, a nie formalne objęcie ochroną prawną), do których mogą być zaliczone śródleśne „oczka wodne”, torfowiska, mszary, naturalne zbiorniki wodne, bagna, płaty roślinności chronionej (np. w strefie górnej granicy lasu), jak również takie fragmenty gruntów leśnych nie zalesionych, których odnowienie może

wpłynąć bardzo niekorzystnie na warunki bytowania występujących tam zwierząt chronionych,

- wylesienia na gruntach leśnych przewidywanych do wyłączenia z produkcji,

3) grunty związane z gospodarką leśną, to jest:

- a) budynki i budowle – wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej (zgodnie z art. 3 pkt. 2 ustawy o lasach, co zostało potwierdzone w art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- b) urządzenia melioracji wodnych, tj. znajdujące się w granicach kompleksu leśnego rowy melioracji szczegółowej oraz inne urządzenia melioracji wodnych,
- c) linie podziału przestrzennego lasu, które stanowią:
 - linie podziału powierzchniowego,
 - inne linie podziału przestrzennego lasu w granicach kompleksu leśnego (inne – tak jak zostały określone w rejestrze gruntów nadleśnictwa),
- d) drogi leśne, tj. drogi znajdujące się w granicach kompleksu leśnego, a nie zaliczone do dróg publicznych (w tym również kolejki leśne),
- e) tereny pod liniami energetycznymi (również telefonicznymi); kategoria ta nie dotyczy linii napowietrznych nad gruntami nieleśnymi, w tym nad gruntami wyłączonymi z produkcji zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- f) szkółki leśne, czyli otwarte powierzchnie przeznaczone do produkcji sadzonek drzew i krzewów; kategoria ta nie dotyczy tzw. szkółek podokapowych, które opisywane są w ramach drzewostanu w którym są założone,
- g) miejsca składowania drewna czyli składy i składnice drewna,
- h) parkingi leśne oraz inne urządzenia turystyczne (inne – tak jak zostały określone w rejestrze gruntów nadleśnictwa).

LASY U UJĘCIU PODMIOTOWYM

Zgodnie z kryterium podmiotowości wyróżnia się:

- 1) Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa,
- 2) Lasy stanowiące własność innych podmiotów, tj. osób prawnych, i osób fizycznych.

Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa znajdują się:

- 1) w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
- 2) w trwałym zarządzie parków narodowych,
- 3) w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- 4) w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów (art. 4 ustawy o lasach).

Zgodnie z art. 4. 1. Ustawy o lasach – „lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, zwane dalej "Lasami Państwowymi". Zacytowanego przepisu nie stosuje się do lasów:

- będących w zarządzie parków narodowych,
- wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- będących w użytkowaniu wieczystym na mocy odrębnych przepisów.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta. W przypadku lasu który obejmuje obszar więcej niż jednego powiatu, właściwy miejscowo jest starosta powiatu, na którego terenie znajduje się większa część tego lasu.

GOSPODAROWANIE NIERUCHOMOŚCIAMI NA OBSZARACH PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA LEŚNEGO – LASY PAŃSTWOWE

Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa są oddawane w zarząd, który sprawują Lasy Państwowe poprzez nadleśnictwa. Do gruntów tych zaliczamy grunty, które w planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu są kwalifikowane do zalesienia. Decyzję o przekazaniu gruntów wydaje starosta. Do głównych form gospodarowania nieruchomościami na obszarach Lasów Państwowych zaliczamy:

1. sprzedaż lasów, gruntów i innych nieruchomości,
2. nabywanie przez Lasy Państwowe nieruchomości,
3. Przekazanie przez Lasy Państwowe nieruchomości
4. Zamiana nieruchomości,
5. Dzierżawa nieruchomości,
6. Obciążenie służebnością nieruchomości,
7. Przekazanie w użytkowanie nieruchomości,
8. Sprzedaż przez lasy państwowe nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi i samodzielnymi lokali mieszkalnych oraz gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie.